

Skriftlig beretning 2011

Siden sidste generalforsamling har FOA Århus medlemmer på flere måder mærket den økonomiske krise og regeringens politik.

I kommunerne og i Region Midtjylland har politikerne vedtaget store besparelser, arbejdsløsheden er steget blandt FOAs faggrupper, de offentlige arbejdsgivere har krævet beskedne overenskomster, og regeringen vil afskaffe efterlønnen, mens dele af den vil gennemføre yderligere skattelettelser.

Fyrede 10 %

I foråret 2010 gennemførte Odder Kommune besparelser, der fjernede 10 % af de kommunale stillinger. 86 ansatte blev fyret og blandt dem var 18 FOA medlemmer. To af FOA-medlemmerne er dog senere blevet genansat.

Det har altid ubehagelige konsekvenser, når politikerne sparer på velfærden, men Odder Kommune gennemførte besparelserne på en meget urimelig måde.

Kommunen valgte således at fyre syv tillidsfolk, der dog ikke var FOA-medlemmer. FOA protesterede gennem LO mod, at Odder Kommune fyrede tillidsfolkene og var med til at skabe et pres, der betød, at kommunen trak nogle af fyringerne tilbage.

Det var ligeledes forkert, at kommunaldirektør Jesper Hjort skrev til de kommunale ledere og bad dem om ikke at kritisere besparelserne. Brevet krænkede de ansattes ytringsfrihed og var med til at skabe et dårligt indtryk af kommunen, selvom kommunaldirektøren trak opfordringen tilbage og beklagede formuleringerne, da sagen kom frem.

Odder Kommune har forhåbentlig lært af forløbet, så kommunen i fremtiden giver sine ansatte en anstændig behandling. Det er bemærkelsesværdigt, at topembedsmændene kan opføre sig så groft og aggressivt i en kommune, hvor den såkaldte røde blok generobrede flertallet efter et kommunalvalg, hvor blokken havde indgået en samarbejdsaftale med fagbevægelsen.

Ældreplejen hårdt ramt

Også Samsø Kommune skal spare, og her er især øens ældrepleje blevet hårdt ramt af besparelser, fordi der er et stort underskud på området. Kommunen nedlægger således stillinger i både hjemmeplejen og på det nye plejehjem Kildemosen.

Desuden skal Samsø Kommune spare syv millioner kr., fordi kommunen har fået færre penge fra staten, end den havde regnet med.

På pasningsområdet har Samsø Kommune ændringer på vej. Kommunen overvejer at oprette nye pasningstilbud til de mindste børn, der i dag udelukkende kan komme i dagpleje. FOA Århus er med til at pege på, hvilke muligheder, der er.

Sparer en halv milliard

I Århus vedtog byrådet sidst i januar en større sparepakke. De samlede kommunale besparelser er på over 500 millioner kr. Budgetforliget indeholder således besparelser for 361 mio. kr. og dertil kommer de ekstraordinære besparelser på socialområdet på godt 172 mio. kr.

Alt for mange af besparelserne rammer socialt udsatte, børn og ældre samt de kommunalt ansatte, der hjælper dem. FOA Århus har gennem hele spareprocessen argumenteret for, at politikerne i stedet burde spare på det kommunale kontrol- og mistillidsbureaukrati.

Det er derfor positivt, at besparelserne på bureaukrati er større, end politikerne først havde planlagt – omkring 126 mio. kr. i stedet for godt 49 mio. kr. Men mulighederne for den slags besparelser er langt fra udtømt, og politikerne kunne have sparet alle pengene på bureaukrati.

Alene FOA Århus har indsendt 18 af den type spareforslag, ligesom socialrådgiverne, Forældrenævnet og andre har indsendt tilsvarende forslag, og kun få af disse forslag er brugt. Politikere og topembedsmænd kunne også selv have fundet flere besparelser, hvis de havde været parat til at ændre, den måde kommunen bliver styret på og omhyggeligt gennemgået den kommunale økonomi.

Et eksempel er, at Børn og Unge nu vælger at reducere i to ledelseslag, områdechefer og dagtilbudsledere, i stedet for helt at afskaffe dagtilbudslederne, som FOA Århus havde foreslået. Vores forslag ville have givet en betydeligt større besparelse, end den ændring kommunen nu gennemfører.

Den kommunale spareproces har langt hen af vejen været skindemokratisk. Politikerne godkendte uden de store ændringer topembedsmændenes spareforslag, som lederne i flere tilfælde begyndte at føre ud i livet, mens høringsprocessen stadig var i gang. Politikerne flyttede kun rundt på 7 mio. kr. i budgetforliget og et tilsvarende beløb, da det gjaldt de ekstraordinære sociale besparelser.

Ændringerne betyder selvfølgelig noget for dem, som ændringerne direkte berører. Men i det store billede betyder politikernes fingeraftryk ikke meget, når man tænker på at de samlede besparelser er på over en halv milliard kr. De få og små ændringer skyldtes, at politikerne havde aftalt, at de efter høringsprocessen kun ville gen-

nemføre ændringer i embedsmændenes budgetforslag, hvis alle forligspartier var enige. Det betød selvsagt, at høringsprocessen mistede betydning.

Regeringen styrer kommunerne stramt både når det gælder økonomi og bureaukrati, for eksempel når regeringen forlanger udliciteringer, der kræver et omfattende bureaukrati. Men Århus Kommune kunne afskaffe det bureaukrati, kommunen selv har indført, som visitationen i plejeboligerne, og gjorde det ikke.

Det ændrer ikke på, at der er behov for en ny regering, der prioriterer den kommunale velfærd. Det kræver flere økonomiske ressourcer, men penge gør det ikke alene. FOA Århus vurderer nemlig, at mange opgaver kunne løses både bedre og billigere end i dag, hvis det offentlige sparede på mistilliden og kontrollen, droppede kassetænkningen og satsede mere på forebyggelse.

En ny regering bør for eksempel som minimum indføre, at kommunerne har frit valg, når det gælder frit-valgsordninger og udliciteringer. Og en ny regering bør sikre, at kommunerne ikke er tvunget til at spare på snerydning og vejvedligeholdelse, hvilket skaber øgede udgifter på sygehusene, der skal lappe folk sammen.

Kommunale konsekvenser

Besparelserne i Århus får nu konsekvenser rundt om på de kommunale arbejdspladser. Vi skal være parat til at fortælle offentligheden, hvad der sker, når politikerne sparer så meget på den kommunale service. Vi skal pege på, at der er råd til velfærd. Og samtidig kræve, at politikere og ledere peger på, hvilke opgaver, der ikke skal løses, hvis der bliver færre ansatte til at løse dem.

Når daginstitutionerne skal gennemføre besparelser, er der traditionelt blevet skåret i pædagogmedhjælpertimerne, og også denne gang er pædagogmedhjælperne flere steder blevet sat ned i tid.

Samtidig vil institutionerne sandsynligvis i perioder skulle passe flere børn, fordi der ikke nødvendigvis længere vil være vikarer for syge dagplejere. Ved dagplejeres sygdom kan dagtilbuddene fremover vælge i stedet at lade institutioner i dagtilbuddene passe børnene. Da dagtilbuddene skal spare, vil der være et pres for lokalt at gennemføre denne besparelse, som vil forringe både dagplejen som unikt tilbud og forholdene i de institutioner, der skal afsætte ressourcer til at modtage børn, som er uvant med hverdagen i store institutioner.

Besparelserne i daginstitutionerne kan også betyde, at køkkenpersonalet vil få ansættelsesforhold, der er endnu mere usikre, end de er i forvejen, for når en institution skal spare, så er der en stor risiko for, at det på et tidspunkt vil ramme kosten.

Køkkenpersonalets ansættelsesforhold er i forvejen usikre, fordi forældrebestyrelserne hvert andet år skal tage stilling til børnenes frokostordning. Personalet må derfor leve i en konstant usikkerhed,

og ved ikke om de bliver fyret eller har arbejde i fremtiden. Og når forældrebestyrelserne, så skal tage beslutningen i en økonomisk presset situation, kan man let forestille sig, at flere vil vælge egenproduceret mad fra.

På ældreområdet vil besparelserne blandt andet betyde, at mange nattevagter fremover skal arbejde alene. Det skaber utryghed, og mange spørger sig selv, hvad de skal gøre, når flere kræver hjælp på samme tid. Der findes arbejdsmiljøregler for alenearbejde, men den udfordring løser ledelsen ved at lade springere hjælpe til på forskellige adresser. Spørgsmålet er, om hjælpen kan tilkaldes hurtigt nok, hvis en enlig nattevagt pludseligt får problemer med voldelige borgere, eller hvis en borger har brug for akut hjælp fra mere end en person. Dilemmaerne og problemerne, som følger af færre ressourcer i nattevagt er et tema, som FOA Århus allerede har taget hul på. 80 nattevagter tilmeldte sig således til et fyraftensmøde om nattevagters vilkår.

Ifølge forliget skal ældreområdet også spare mange penge ved at indføre ny teknologi, som for eksempel robotstøvsugere. FOA Århus er imidlertid skeptisk overfor at regne med den slags besparelser, inden den ny teknologi har bevist, hvor meget tid der kan spares. Hvis den ny teknologi skuffer, skal besparelserne nemlig findes et andet sted, og det vil betyde ringere service og et større arbejdspress.

På nogle områder virker besparelserne direkte besynderlige og uigennemtænkte. Således sparer budgetforliget nogle hundredetusinde kroner ved at afskaffe rådhusbetjentenes nattevagter, men risikerer samtidig, at kostbare og uerstattelige værdier går tabt, hvis der er indbrud eller brand på rådhuset.

En af de særlige besparelser på det sociale område er, at Århus Kommune tager handicaphjælpernes 6. ferieuge fra og med 2011. Ændringen diskriminerer en hel faggruppe, da alle andre lønmodtagere har den 6. ferieuge, og kan give rekrutteringsproblemer på et område, hvor det i forvejen kan være svært at tiltrække kvalificeret arbejdskraft.

Forbundet har i en tilsvarende sag trukket Kolding Kommune i retten og overvejer nu, om det også vil køre sager mod Århus Kommune.

Århus Kommune vil også spare ved at udlicitere kommunale opgaver, selvom udliciteringer sjældent giver reelle besparelser. De betyder til gengæld ofte dårligere service og ringere arbejdsforhold og vil altid kræve et stort bureaukrati.

Erfaringerne viser, at udlicitering kan give store problemer. Sidste år fik kommunen for eksempel store ekstraudgifter til snerydning, efter det udendørs pedalarbejde på plejehjemmene var blevet udliciteret, og der var også problemer med snerydningens kvalitet.

Aktivering af ledige er et af de store områder, som byrådspolitikerne vil udbyde.

Netop på dette område har private firmaer ellers spillet fallit og været indblandet i skandaler over hele landet. En lokal rapport viser

også, at kommunen klarer sig bedre end private, så aktivering er et særligt uklogt område at udlicitere på.

Generelt kræver udbud et stort bureaukrati, som først skal lave udbudsmaterialet og derefter løbende kontrollere den private leverandør. Det er derfor paradoksalt, at byrådspolitikerne vil have flere udbud, efter en spareproces, hvor alle har sagt, at de ville afbureaukratisere.

Besparelser i Regionen

I Region Midtjylland skærer det nyeste spareforlig 500 mio. kr. af de regionale sundhedsudgifter. Denne besparelse kommer oveni allerede planlagte besparelser, så den samlede besparelse nu er på omkring 800 mio. kr.

Det nyeste spareforlig lægger op til, at personalet på de århusianske hospitaler skal løbe stærkere, fordi hospitalerne samlet set får flere opgaver, men ikke tilsvarende flere penge. Et højere tempo vil få konsekvenser for patientbehandlingen, fordi risikoen for fejl og mangler vil stige, hvis arbejdstempoet endnu en gang bliver presset i vejret. FOA Århus opfordrer også her til, at personalet ikke lader sig presse, men i stedet kræver, at ledelserne prioriterer mellem opgaverne.

En af spareforligets løsninger er, at sygehusene gennemfører flere ambulante behandlinger og afkorter patienternes indlæggelsestid. Det kræver, at kommunerne kan modtage flere ældre og andre patienter, der har brug for hjælp, når de har forladt sygehuset. Men kommunerne opruster desværre ikke på ældreområdet; de gennemfører tværtimod store besparelser. Svage borgere uden tilstrækkeligt netværk risikerer derfor at falde ned mellem de regionale og kommunale stole.

Århus Universitetshospital skal nedlægge omkring 60 medicinske sengepladser. Det vil sandsynligvis enten betyde overbelægning, eller at patienter bliver udskrevet, før kommunerne er parat til at tage imod dem.

Psykiatrien slipper for store besparelser, men der bliver omvendt ikke rettet op på den kendsgerning, at afdelingerne på Psykiatrisk Hospital i Risskov fortsat har dårligere personalenormeringer end sammenlignelige psykiatriske afdelinger andre steder.

Spareforliget lægger op til store besparelser på de arbejdsfunktioner, der ikke direkte har med patientbehandlingen at gøre, og det er positivt, at regionen vil spare på de bureaukratiske funktioner og for eksempel slår ledelserne på Skejby og Århus Sygehus sammen.

Besparelserne på patientbehandlingen er imidlertid alt for store, og regionen burde sætte store projekter som byggeriet af Det Nye Universitetshospital, Elektronisk Patient Journal og Den Danske Kvalitetsmodel i bero, så længe staten ikke vil bevilge flere penge.

Det grundlæggende problem er nemlig, at de regionale sundhedsudgifter er underfinansierede. Der er derfor grund til at frygte nye sparerunder, hvis ikke regionen får nye og bedre økonomiske rammer.

Årsagen er ganske enkelt, at der mangler sammenhæng mellem indtægter og udgifter. Hospitalernes økonomi er stort set fastlagt og fastlåst på indtægtssiden, hvor regionerne og staten indgår en aftale om regionernes økonomi. Det betyder eksempelvis, at hvis hospitalerne øger antallet af behandlinger, så vokser deres indtægter ikke tilsvarende. Mens indtægterne altså ligger i faste rammer, så kan udgifterne vokse næsten frit. Det sikrer for eksempel behandlingsgarantien for en lang række sygdomme, der betyder, at regionerne skal betale for behandling på privathospital, hvis patienterne ikke indenfor en bestemt frist har fået behandling på de offentlige hospitaler. Et andet eksempel er, at regionerne skal behandle patienter med den mest effektive medicin, men ikke bestemmer priserne.

Der er altså brug for, at regionernes og dermed hospitalerne får en helt anden økonomi. Aftalerne med staten skal afspejle den reelle udvikling på hospitalsområdet, så statens tilskud vokser i samme takt som regionernes patientbehandlinger og medicinudgifterne. Danske Regioner må stå helt anderledes fast end tidligere, når de forhandler økonomi med regeringen, ellers påtager regionspolitikkerne sig et medansvar for, at sundhedssektoren økonomisk bliver kørt i sæk.

Derudover skal regionerne have en mere selvstændig økonomi, så regionspolitikernes beslutninger også kan afspejle lokalbefolkningens ønsker. I dag kan regionspolitikkerne udelukkende gennemføre den siddende regerings politik, fordi regionerne ikke må opkræve skatter.

Regionerne bør derfor have retten til at udskrive skatter, og det vil være naturligt, hvis de så samtidig mister de økonomiske bidrag, som kommunerne i dag skal give regionerne. I samme proces kan regionerne overtage de områder, som kommunerne ikke har magtet efter strukturreformen, som for eksempel det specialiserede socialområde.

Disse ændringer af strukturreformen kræver et politisk pres, som FOA Århus gerne vil være med til at skabe. Ud fra oppositionspartiernes meldinger er det mere sandsynligt, at regionerne får lov at opkræve skatter, hvis oppositionen kommer til magten. Det er oplagt, at fagbevægelsen gør regionernes økonomi til et kommende valgkamptema, og holder landspolitikerne fast på deres løfter, når valget er overstået.

Arbejdsmiljø skranter

Især det psykiske arbejdsmiljø har skrantet flere steder i det sidste år.

Midttrafiks århusianske billetkontrol er således et trist eksempel på et belastet psykisk arbejdsmiljø. Ledelsen har haft en autoritær stil, hvor ingen initiativer har været til diskussion, og hvor kritiske kommentarer kunne føre til fyring.

Midttrafik har fyret tre billetkontrollører i et forløb, som foreløbig har kostet Midttrafik op mod 200.000 kr. Pengene er blevet betalt

som forskellige erstatninger for fyringer og overenskomstbrud. Ledelsen har undervejs i forløbet kørt sager mod over halvdelen af billetkontrollørerne.

Midttrafik er desværre ikke den eneste arbejdsplads, hvor det psykiske arbejdsmiljø er hårdt. På specialplejehjemmet Caritas har flere tillidsvalgte for eksempel oplevet, at samarbejdet med ledelsen har været så dårligt, at det psykiske arbejdsmiljø har været alvorligt belastet.

Flere ledige

Arbejdsløsheden er stadig høj og rammer nu også FOA medlemmer. Fra oktober 2009 til oktober 2010 steg arbejdsløsheden med 70%. Sammenlignet med andre fag er arbejdsløshedsprocenten, omkring 3 % på landsplan, dog stadig lav.

Vilkårene for arbejdsløse er blevet forringet. Dagpengeperioden blev fra 1. januar 2010 sat ned til to år, og samtidig blev muligheden for at få supplerende dagpenge ringere. Det skete i en situation, hvor kommunerne fyrer og sætter folk ned i tid.

Når regeringen så også begrænser mulighederne for efteruddannelse og omskoling og endvidere vil afskaffe efterlønnen, så tegner det billedet af en situation, hvor flere og flere kun vil have en mulighed tilbage, og det er kontanthjælp. Og den mulighed kan også være lukket, for eksempel hvis den arbejdsløses ægtefælle tjener for meget.

Nye overenskomster

Overenskomstforhandlingerne på det offentlige område har været præget af arbejdsgivere, som var i offensiven og forlangte meget, men kun selv ville give meget lidt.

Økonomisk er resultaterne som ventet skrabede, da de offentligt ansatte i følge reguleringsordningen skyldte penge, fordi de privat ansattes lønudvikling var gået i stå. Resultatet betyder et reallønsfald i overenskomstperioden, hvilket ikke kan begejstre nogen. Der er kun få og små forbedringer i forligene, som for eksempel indeholder meget lidt, der kan øge de ansattes tryghed. Omvendt har arbejdsgiverne ikke fået opfyldt deres krav om store forringelser, for eksempel når det gælder arbejdstid.

Selv om resultatet altså er magert, har mange været skeptiske overfor, om det ville være muligt at konflikte sig til et bedre resultat. Årsagen er, at de mange fyringer i den offentlige sektor og de mange arbejdsløse betyder, at FOA-medlemmerne står meget svage overfor deres arbejdsgivere, end de gjorde i 2008, hvor der var mangel på arbejdskraft.

FOA Århus klar til udfordringerne

Det har været et mål, at FOA Århus kunne komme på forkant med de arbejdsmæssige udfordringer, som FOA medlemmer oplever i deres hverdag. Afdelingen har derfor valgt en intern organisering, som både sikrer os stærke faglige teams, som kan tage sig af det

enkelte medlems problemer, men vi har også satset på et stærkt team af konsulenter, som både kan analysere udfordringer, komme med bud på løsninger, og formidle FOAs holdninger. Samtidig har vi igen i år haft særligt fokus på uddannelse af tillidsvalgte og særligt fokus på støtte til tillidsvalgte i deres daglige arbejde på arbejdspladserne.

En besparelse på ressourcer i FOAs a-kasser har betydet, at FOA Århus afdelingen har fået mulighed for en anderledes indretning, og derved kan vi i nær fremtid se frem til at kunne huse større medlemsarrangementer i eget hus.

Valg i vente

Den politiske situation har naturligt FOAs interesse, fordi vores arbejdsområder er politisk styrede. Ændringer i organiseringen af samfundet har en omgående afsmittende virkning på FOAs arbejdsområder. De seneste mange måneder har imidlertid været præget af diverse prøveballoner, hvor politiske partier har afprøvet populariteten af forskellige valgtemaer. Valgkampen er øjensynligt for længst gået i gang, kræfterne blive brugt på at markere sig og det smitter også af på FOA-arbejdspladserne, hvor mange problemer sandsynligvis må vente på at blive løst til valget er overstået. Indtil da vil FOA Århus komme med gode ideer til forbedring af velfærds-samfundet, og vi håber, at rigtig mange FOA medlemmer også vil være med til at udnytte valgkampen til at sætte fokus på relevante emner.

*Afdelingsbestyrelsen
FOA Århus*